

Вих. № 836 від 24.04.2020

**Міністерство з питань реінтеграції
тимчасово окупованих територій
України**

Пропозиції ГО РЦПЛ до Плану дій Уряду

17 квітня 2020 року Міністерство з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України на своєму сайті розмістило повідомлення із закликом до громадських організацій надати пропозиції до Плану дій Уряду.

ГО «Регіональний центр прав людини» з 2014 року спеціалізується на захисті прав людини в умовах окупації Російською Федерацією Автономної Республіки Крим та міста Севастополя. Ґрунтуючись на нашому досвіді та правовій експертизі, надсилаємо Вам наступні пропозиції до Плану дій Уряду.

- 1) Забезпечити розробку та прийняття Концепції перехідного правосуддя, яка охоплювала б всі сфери правовідносин, а не тільки подолання наслідків збройного конфлікту з РФ. Розробка Концепції у її нинішньому вигляді (спрямована лише на подолання таких наслідків) не матиме успіху, якщо вона буде реалізовуватись особами, причетними до грубих порушень прав людини, узурпації влади режимом колишнього президента В. Януковича. Не можуть реалізовувати політику подолання наслідків збройного конфлікту особи, причетні до розстрілів людей на Майдані, судді, причетні до переслідування людей, чиновники, які сліпо виконували злочинні накази режиму Януковича. Потрібно раз і назавжди позбавити колишніх агентів КГБ/ФСБ можливості впливати на політику в Україні.
- 2) Розробити механізм повернення на територію України громадян України, засуджених на тимчасово окупованій території Криму та незаконно переміщених на територію Російської Федерації. На сьогоднішній день щонайменше 9000 наших громадян РФ вивезла з території Криму та утримує у власних установах виконання покарань на території більш як 40 суб'єктів РФ. Відсутність ефективного механізму повернення, за наявності закріпленого у міжнародному праві права особи відбувати покарання у країні свого громадянства, може бути підставою для визнання ЄСПЛ порушення Україною прав людини таких в'язнів.
- 3) Внести відповідні зміни до Постанови КМУ від 25 березня 2015 року № 302 «Про затвердження зразка бланка, технічного опису та Порядку оформлення, видачі, обміну, пересилання, вилучення, повернення державі, визнання недійсним та знищення паспорта громадянина України» з метою дозволити кримчанам вклеювати фото у паспорти громадянина України у формі книжки, а не міняти в обов'язковому порядку паспорти-книжечки на ID-картки. Такий підхід значно спростить існуючу процедуру, яка змушує людей по кілька разів їздити на материкову частину України, або жити протягом більш як місяця на материковій Україні в очікуванні оформлення паспорту.

- 4) Заборонити на законодавчому рівні практику вимагання від осіб, які звертаються за отриманням пенсій за віком та інших видів пенсій, підтвердження того, що вони не отримують пенсію від окупаційних органів влади. Держава мусить піклуватись та забезпечувати права своїх громадян, а не перекладати цей обов'язок на країну-окупанта. Отримання особою пенсії від своєї держави та (одночасно) від держави-окупанта не несе жодних загроз для України. Більш того, це створює додаткове навантаження на бюджет держави-окупанта і може розглядатись як свого роду компенсація постраждалим від окупації особі.
- 5) Скасувати пункт 12.8 статті 12 Перехідних положень до Закону «Про створення вільної економічної зони "Крим" та про особливості здійснення економічної діяльності на тимчасово окупованій території України» щодо заборони переміщення готівкової валюти держави-окупанта через адміністративний кордон ВЕЗ "Крим" фізичними особами в сумі, що не перевищує в еквіваленті 10000 гривень. Дія цієї норми значно ускладнює життя українським громадянам, які продають нерухомість у Криму та вимушено переміщуються на материкову частину України, а також для студентів з Криму, які навчаються на території материкової України.
- 6) звільнити кримчан від виплати основної заборгованості, відсотків, штрафів та пені за споживчі кредити у гривні та іноземній валюті, отримані ними від українських банків до 20 лютого 2014 року, якщо сума основного боргу не перевищує еквівалент 100 тисяч доларів США.
- 7) запровадити для кримчан, які переміщуються на материкову частину України пільгові кредити на розвиток малого та середнього бізнесу із відсотковою ставкою в 0,01% річних строком до 3-х років і в сумі до 50 000 доларів (за виключенням осіб, які були звільнені від виплати основної заборгованості, відсотків, штрафів та пені за споживчі кредити, зазначені вище).
- 8) Створити спеціальний орган (агенцію), який займався би питаннями дослідження/відстеження змін Російською Федерацією демографічного стану населення у Криму (збирання, систематизація, аналіз інформації щодо причин та наслідків таких змін), розробкою Методології оцінки зміни демографічного стану у Криму, інформуванням міжнародної спільноти щодо порушень РФ зобов'язань держави-окупанта в цій частині.
- 9) Визначити на законодавчому рівні державний орган, що представлятиме за законом інтереси дітей з тимчасово окупованих територій України. За даними Міністерства соціальної політики, на момент початку окупації АР Крим та м. Севастополя під опікою та піклуванням держави перебувало 4228 дітей-сиріт, доля яких наразі невідома. Захист прав цих дітей за допомогою національних та міжнародних механізмів унеможлиблюється тим, що жодна державна установа фактично не має повноважень представляти їхні інтереси. Чинним законом визначено, що це мають бути органи опіки та піклування, що функціонують у складі районних державних адміністрацій за місцем перебування дитини (а такі діти перебувають або у Криму, або вже депортовані на територію РФ, або інших країн). Враховуючи, що ці органи припинили свою діяльність у АР Крим та місті Севастополі і їх діяльність не було відновлено на материковій частині України, жодна особа, або орган на сьогодні не може представляти інтереси таких дітей.

- 10) Спростити процедуру отримання довідки ВПО та оформлення щомісячної адресної допомоги дітьми, які прибули з тимчасово окупованої території без супроводу батьків або інших законних представників.
- 11) Спростити процедуру встановлення опіки над дітьми, які прибули з тимчасово окупованої території без супроводу батьків або інших законних представників та оформлення державної допомоги на таких дітей.
- 12) Розробити механізм відновлення пересилання поштових відправлень на окуповану територію Криму.

У разі необхідності отримання додаткової інформації або роз'яснень, просимо звертатися за електронною адресою [REDACTED] або за телефоном [REDACTED]

Голова

ГО «Регіональний центр прав людини»

[REDACTED] Мартиновська А.Р.